

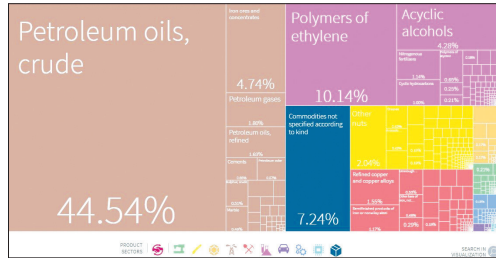
وقتی از دانش بنیان حرف می‌زنیم
از چه چیز حرف می‌زنیم

دانش فرهنگ بنیان

سیدرضا علوی

روزنامه‌نگار

عبارت دانش بنیان قدری سخت و صعب می‌نماید و به گوش مان آشنا نیست. گویی تا به حال چیزی از آن نشنیده‌ایم و پدران مان هم سفارشی درباره‌اش به ما نکرده‌اند. همچنین استادان و عارفان و شاعران و عالمان و آموزگاران گذشته نیز چیزی از آن نگفته‌اند. حالا اما هر جامی رویم و وارد هر حوزه‌ای می‌شویم، صحبت از دانش بنیان است.

شکل ۵- سهم محصولات مختلف از سبد صادراتی ایران در سال ۲۰۱۹

از آنجا که توسعه فناوری در یک صنعت دارای سرریز روی صنایع دیگر است، انتخاب چند صنعت پیشران برای آغاز و تداوم پیشرفت، منطقی به نظر می‌رسد. برای مثال شبه جزیره کره جنوبی که در میان دریا محاصره شده و اقتصاد سنتی مبتنی بر کشتیرانی داشته است، توسعه توانمندی‌های خود در این صنعت را پایه حرکت‌اش در مسیر صنعتی شدن قرار داد. در کشور ما نیز صنایعی مانند صنایع نفت و گاز، تصفیه آب و فاضلاب و صنایع ساختمانی به دلیل تقاضای داخلی بالای کشورمان می‌توانند به صنایع پیشران فناوری در کشور تبدیل شوند.

از آن سو تحقق خودکفایی نیز به معنای تولید تمام محصولات در کشور نیست. برای مثال لزومی ندارد که کشور به ساخت محصولات غیراستراتژیکی که حاشیه سود پایینی دارند ورود کند. برای مثال کشورهای اندکی در جهان هستند که به تولید سوزن خیاطی اقدام می‌کنند. سوزن خیاطی نه کالایی استراتژیکی است و نه ورود به آن مزیت‌های اقتصادی خاصی دارد.

با تمام این مسائل، عبور از اقتصاد وابسته به نفت و محصولات غیرفناورانه مستلزم تقویت فرهنگ خودکفایی و اراده‌ای برای توسعه فناوری در کشور است. ما نمی‌دانیم انگیزه ریکاردو از طرح تئوری مزیت نسبی چه بوده است. اما می‌دانیم بالا رفتن چابک از نردبان فناوری عزمی می‌خواهد که پیش شرط اولیه آن، زدودن باورهای رایج ولی غلط از جامعه اقتصادی و دست‌اندرکاران دولتی است.

”

با تمام این مسائل، عبور از اقتصاد وابسته به نفت و محصولات غیرفناورانه مستلزم تقویت فرهنگ خودکفایی و اراده‌ای برای توسعه فناوری در کشور است. ما نمی‌دانیم انگیزه ریکاردو از طرح تئوری مزیت نسبی چه بوده است